

Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

Tiszakarád

Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

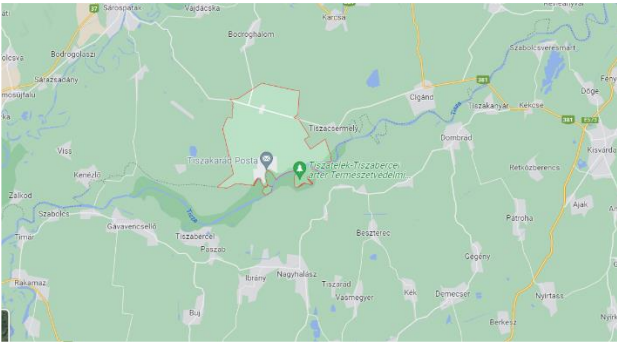

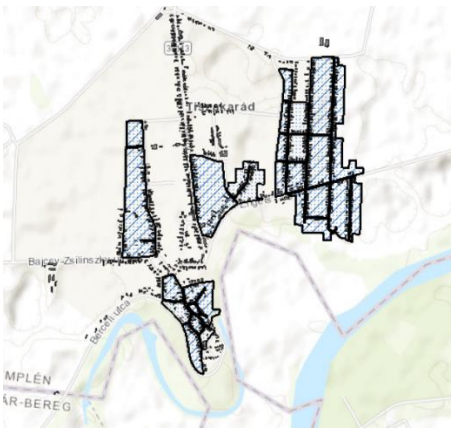
Tiszakarád

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Cigándi járás

Szervezet neve: Magyar Református Szeretetszolgálat Alapítvány

Dátum: 2022. május

	<p>Terület: 47,56 km² Lakónépesség: 2250 fő Jogállás: község Járás: Cigándi Megeye: Boros-Abaúj-Zemplén</p> <p>Társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: <u>IGEN/NEM</u></p> <p>Jelentős munkanélküliséggel sújtott település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: <u>IGEN/NEM</u></p>
<p>Település térképe</p>	<p>Jogosultság adatok</p>
	
<p>Eladósodottság-térkép</p>	<p>Szegregátum-térkép</p>

ADATTÁBLA

	KSH adata	HELYI BECSLÉS
Település neve	Tiszakarád	
Megye	Borsod-Abaúj-Zemplén	
Járás	Cigándi	
Programba vonás köre	1	
Szervezet neve	Magyar Református Szeretetszolgálat Alapítvány	
Lakosságszám (2021)	2250	2400
Lakosságszám változása 2021/2012 (%)	93%	
15 év alattiak aránya (2021)	20%	
15 év alattiak létszámának változása 2021/2012 (%)	78%	
60 éves és idősebbek aránya (2021)	21%	
60 éves és idősebbek létszámának változása 2021/2012 (%)	98%	
Lakásszám (2011)	895	
Üres lakások száma (2011)	79	
Lakosság száma a szegregátumban (2011)	1310	
Lakásszám a szegregátumban (2011)	460	
Lakosság száma szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	1310	
Lakásszám szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	556	
Lakások száma (2019)	901	
Közüzemi vízhálózatba kapcsolt lakások száma (2019)	816	
Közcsatornába bekötött lakások száma (2019)	533	
Áramszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	814	
Gázszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	449	
WC nélküli lakások száma (2011)	251	
Vályogházak alapozás nélkül (2011)	26	
Egy szobára jutó lakó (2021)	0,9	
Egy főre jutó szja alap, Ft (2019)	2012741 Ft	
Egy főre jutó szja alap eltérése a hasonló helyzetű települések átlagától,% (2019)	99%	
Medián lakásár, Ft (2019 és 2020 adásvételei alapján)	1384500 Ft	
Lakástranzakciók száma (2019 és 2020 évek összesen)	34	
Kiinduló kvóta érték kerekítve	16	

Az interjú az alábbi személyekkel készült: polgármester, jegyző, jelenlét ponton dolgozó szakemberek.

Időpontja: 2022.05.10.

1 A település leírása

1.1 A település pozíciója (1-1,5 oldal)

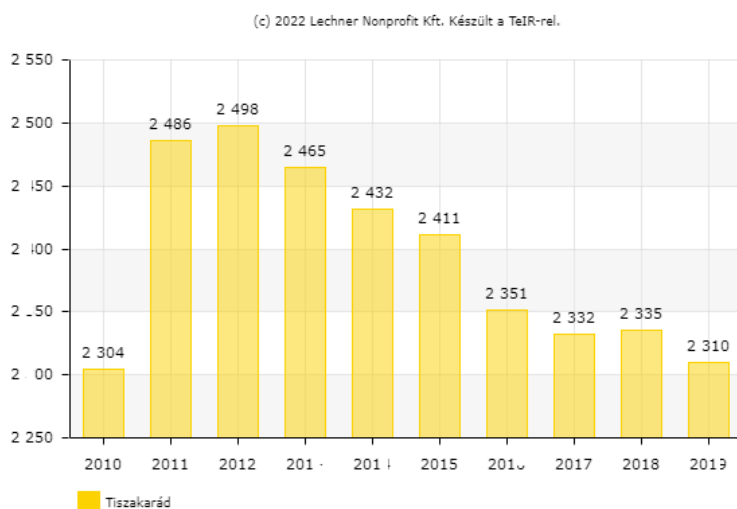
A fejezet tartalma

A település fekvése, távolsága a járásközponttól, megyeszékhelytől, nagyobb munkaerőpiaci központtól, illetve közösségi közlekedés helyzete. Növekvő vagy csökkenő lakosság, el- és bevándorlás mértéke, szegregátumban élők/roma lakosság aránya. Helyi és térségi gazdaság munkaerőfelszívó képessége a célcsoport szempontjából. A településen elérhető szolgáltatások. A célcsoportot érintő, lakhatási és foglalkoztatási szempontból releváns önkormányzati fejlesztések felsorolása az elmúlt időszakban.

Tizsakarád Borsod-Abaúj-Zemplén megye keleti részén, a megyén belül pedig a Cigándi járásban található. Közelebbi város a 20 km-re fekvő Cigánd, a 25 km-re fekvő Sárospatak, míg Sátoraljaújhely 30 km-es, a megyeszékhely kb. 100 km-es távolságra található.

A járáson belül Cigánd után a legnagyobb lakosságszámú település: **a jegyzővel készített interjú alapján 2400 fő.**

Lakosságszám (fő)

A lakosság létszáma elsősorban a megélhetési gondok miatt – 2012-től csökkenő tendenciát mutat: lakosságszám változása 2021/2012 vonatkozásában 93 %. 15 év alattiak aránya 20%, a 60 év felettiak aránya 21%, 15 év alattiak létszámának változása 2021/2012 78%-os csökkenést, 15 év alattiak létszámának változása 2021/2012 vonatkozásában 98%-os csökkenést mutat.

A településen a roma lakosok arányára vonatkozóan csak becsült adatok állnak rendelkezésünkre, tekintettel arra, hogy maguk az érintettek nem szolgáltatnak erre vonatkozóan adatot. A Magyar Református Szeretetszolgálat 2019-ben készült települési szociális diagnózisa alapján háztartások száma 870, amelynek több, mint a fele -480- a roma háztartás. A 2019-es KSH adatok 901 háztartást mutatnak.

Tiszakarádhoz tartozik Nagyhomok település is. Az itt lakó emberek is hozzáférhetnek a közszolgáltatásokhoz. Buszjárat ugyanannyi érhető el számukra is, mint a település belterületén élők számára

Közlekedés

Tiszakarád zsáktelepülés voltánál fogva jelentős hátrányban van közlekedési szempontból. A kompátkelés is évekkel ezelőtt megszűnt Tiszatelek - Szabolcs- Szatmár-Bereg- felé. A települési utak állapota rossz minőségű. Különösen rossz és balesetveszélyes az utak minősége Sárospatak és Cigánd felé is. A településről hajnaltól estig 7 helyközi buszjárat érhető el a településen; 1 reggel Sátoraljaújhelyre, 1 Kisvárdára - ezzel Cigándra is el lehet jutni - és 5 Sárospatakra. Visszafelé pedig 6 busz közlekedik, ebből 5 Sárospatakról és 1 Sátoraljaújhelyből. Különösen rossz és balesetveszélyes az utak minősége Tiszakarád-Sárospatak és Tiszakarád-Cigánd között.

Térségi munkalehetőségek

A térségben és így Tiszakarádon is néhány éve a legnagyobb foglalkoztatók a varrodák voltak, de elvesztették versenyképességüket, az alacsony munkabérek miatt.

A korábbi kistérségi Gyerekesély program által indított, kőházas szolgáltatások humán erőforrást igényeltek, a településen további munkahelyek létesültek.

Ezeket a munkahelyeket részben a településről töltötték be, de a jelentős bodrogközi szakemberhiány miatt a térségen kívülről is érkeztek.

A két évnél régebben munkanélküliek száma 40 fő, a 3 hónapnál régebben munkanélküliek száma 160 fő.

A foglalkoztatottak száma 365, a **közfoglalkoztatásban 125 fő**, ebből jelenleg 10 férfit foglalkoztat az önkormányzat, számolt be róla a település jegyzője.

START munkaprogram keretein belül sertéstelepet üzemeltetnek, valamint fóliasátrat.

A tavaszi időszakban palánta-és növénytermesztéssel foglalkoznak, majd ezt követi a krizantém.

A megtermelt zöldségeket (uborka, paradicsom) helyben kerül feldolgozásra.

Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban idén eddig 160 fő részesült. Azoknak a száma, akik azért nem kaphatták a foglalkoztatást helyettesítő támogatást, mert nem teljesítették az előző évi foglalkoztatási keret feltételeket, 380 fő.

2018-ban 200 fő bevonása történt meg az országos közfoglalkoztatási programban, teljes munkaidőben egy évig dolgoztak.

Gazdaságilag nem aktívak száma 68 fő. Idénymunkát a mezőgazdaságban és az építőiparban találhatnak a lakosok.

Elsődleges munkaerőpiac:

A településen 2018-ban a sátoraljaújhelyi Prec-Cast Kft. a volt varroda épületében autóalkatrészek kézi megmunkálását végző üzemet nyitott.

Kb.: 100 főnek biztosít lehetőséget.

A kezdeti időszakban nagy volt a fluktuáció, az emberek nem bírták a többműszakos munkarendet.

Három mezőgazdasági cég is működik a településen: kb 15-20 főt foglalkoztatnak összesen:

Karad Agrar Kft.

Mihálykó József ev.

Tiszapart Kft.

Továbbá meg kell említeni a Négy Csiba Kft.-t, főtevékenységük a baromfitenyésztés.

6 fő számára biztosít állandó munkalehetőséget. A településen működik egy varroda is, 12-15 fővel.

A családok helyzetét megnehezíti az alacsony iskolai végzettségük miatti munkalehetőségek beszűkülése. Illetve a motiválatlanság, szabálykövetése hiánya. Nehezen viselik a kööttségeket. Ennek kapcsán nagyobb népszerűségnek örvend az itt élők körében a segéd- és idénymunka. A több műszakos munkarendet nem bírják.

Elérhető szolgáltatások

A település 120 férőhelyes óvodával rendelkezik, jelenleg 80 fővel üzemel.

Az óvodában dolgozó pedagógusok nyugdíjazásuk után maradtak az intézményben, az önkormányzat kérésére.

A bölcsőde a következő tanévtől nyitja meg kapuit. Az a félelme az önkormányzatnak, hogy nem találhatnak megfelelő számú szakembert.

Az általános iskola 1.-8.osztályig elérhető. Több olyan család van a településen, aki Sárospatakra ingázik át és gyermekét a 6.osztályos gimnáziumba járattja.

Ezen gyermekek számát kb. 50-60 főre becsüli az önkormányzat.

Ennek az egyik oka, hogy a szülők is távolabbi nagyvárosban találtak munkalehetőséget.

Valamint meg kell említeni a nagyhalomi gyerekeket, akik Bodroghalomra járnak általános iskolába, annak ellenére, hogy Tiszakarádhoz tartozik ez a külterületi településrész.

A település nem rendelkezik falu –és iskolabusszal, étteremmel. A lakosság számára biztosított a gyógyszertár, a postahivatal, élelmiszer, ruha-és vegyesbolt, a bankautomata. Az üzletek általános nyitva tartási idővel működnek. Nyilvános és a szélessávú internet hozzáférés elérhető. A szabadidős és kikapcsolódási lehetőségek korlátozottak.

A művelődési ház a falu központjában található 8:00 - 16:00 -ig van nyitva.

Rendezvényeknek ad helyt pl. iskolai és óvodai ünnepségekhez, nyugdíjas programokhoz; valamint tanfolyamokat és kiállításokat szervez. Játsszótér nincs a településen, sportpálya van. A közösségi ház rendszeresen valósít meg programokat: heti két alkalommal torna, keddi és csütörtöki napokon; kézműves foglalkozások napi rendszerességgel.

Az iskola, a gyermekjóléti szolgálat és a civil szervezetek is rendszeresen szerveznek egészségfejlesztési és szabadidős programokat.

Ezek általában ingyenesen elérhető programok. A településen a Sportegyesület megszűnt. A Polgárőr Egyesület a rendezvényeken segít.

A településen heti rendszerességgel elérhető a piac csütörtökönként, ide a szomszédos település lakossága is átjár; pl. Bodroghalomról. Közfoglalkoztatás keretében újították fel a piacot.

A korábbi kistérségi Gyerekesély programból Tiszakarádon két kőházas szolgáltatást - Biztos Kezdet Gyerekház és Közösségi szolgáltató ház- hoztak létre. Mindkét szolgáltatás folyamatosan működik.

A közösségi ház és a gyerekház egy épületben található. A ház helyet biztosít gyerekek és felnőttek számára a közösségi összejövetelekhez, képzésekhez, szakkörökhöz.

Segíti a lakosságot a közszolgáltatásokhoz való hozzájutásban, a családokat az ügyintézésben. Enyhíti a lakások komfortfokozatából származó hátrányokat pl. mosási, tisztálkodási lehetőséggel. Heti rendszerességgel csoportos és egyéni fejlesztésen, felzárkóztató foglalkozáson vehetnek részt az iskoláskorú gyerekek pedagógus irányításával. Biztosított az internet használat mindenki számára a közérdekű információk helyben történő elérése céljából. Az udvaron játszótéri elemek kerültek beépítésre. A gyermekek szabadidejének hasznos eltöltéséhez számos eszköz áll rendelkezésre: csocsó, pingpong, társas játékok, könyvek. Tisztálkodási lehetőség mellett a mosást veszi leginkább igénybe a lakosság. A két mosógép, teljes kapacitással működik, napi 7 órában folyamatos a mosás.

A védőnő heti 40 órában dolgozik.

A településen mindkét háziiorvosi praxis betöltött. A házi orvos a rendszeres gyermekorvosi teendőket is ellátja. Gyermekorvos előre szervezett időpontban jár ki a településre, átlagosan 1- 2 havonta, legközelebb Sárospatakon érhető el.

Az iskolában működik a Nebuló Alapítvány, mely támogatja a gyerekek iskolában megvalósuló programjait. Forrásait pályázatok biztosítják.

Önkormányzati fejlesztések:

TOP: fogorvosi rendelő felújítása

2018.KEOP: Napelemrendszer kialakítása: Művelődési Ház, Óvoda, Önkormányzat

2021.BM: kamerarendszer kiépítése (32db kamera)

START program keretein belül: 2016.-ban két csarnok kialakítása

Prec-Cast Kft.telephely

Magyar Falu Program keretén belül:

Falubusz beszerzése folyamatban

Két szolgálati lakás-, orvosi rendelő-, önkormányzat-, művelődési ház-, ravatalozó felújítása folyamatban.

A fejezet fő következtetései

Következtetések a település...

...térségi pozíciója tekintetében:

- közepes pozíció: helyben viszonylag elégségesek, illetve a közelben elérhetőek a szolgáltatások, a munkaerőpiac viszont nehezebben érhető el. Ha van is munkahely a közelben, az nem kompatibilis a célcsoport munkavállalási képességeivel;

...vegyes társadalmi szerkezetének fenntarthatósága tekintetében:

- gettósodó település: a hátrányos helyzetű, roma népesség aránya nő a településen belül, a nem roma háztartások nagy arányban elköltöznek a településről. A települése lakossága jellemzően stagnál vagy nő;

1.2 A település szerkezetének leírása (fél oldal)

A fejezet tartalma

A település központja és a szegregátumok állapota, a szilárd útburkolattal való ellátottság, közműinfrastruktúra állása, a helyi adottságok alapján hol, melyik településrészben vannak a legkritikusabb (külön: árvizes részek) és a fejleszthető részek. Szegregátumok száma és elhelyezkedése. Van-e a településen elég lakható ingatlan, van-e elég felújítható ingatlan a településen, hogyan alakultak a lakóingatlan adás-vételek az elmúlt években.

Az elektromos áram a Magyar Református Szeretetszolgálat települési szociális települési diagnózisához készült jegyzői kérdőív alapján a lakások 94 %-ában van bevezetve, a vezetékes víz 75%-ukban, csatorna 80 %, vezetékes gáz a házak 70 %-ban található.

A 2019-es KSH adatok alapján közüzemi vízhálózatba kapcsolt lakások száma 816, közcsatornába bekötött lakások száma 533, Áramszolgáltatásba bekötött lakások száma 814, Gázszolgáltatásba bekötött lakások száma 449.

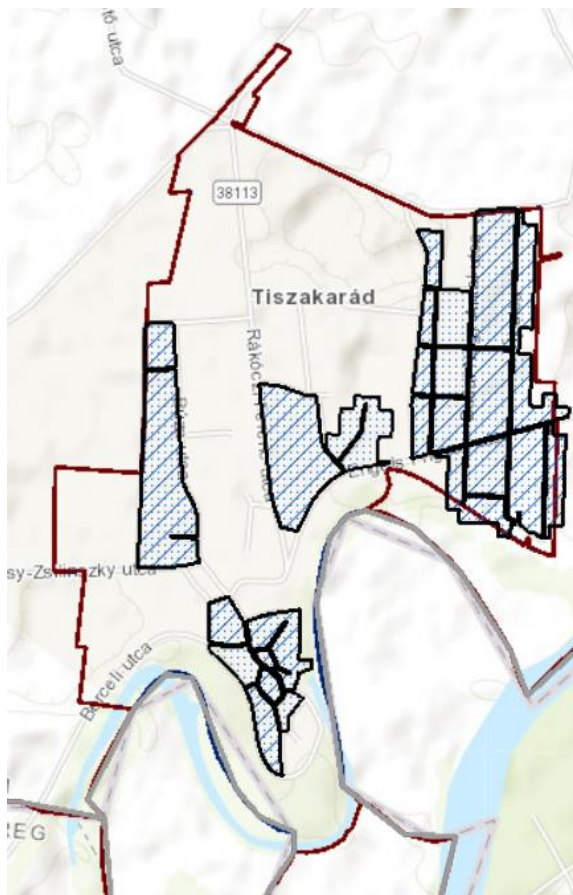
Szegregátumok

A település majdnem teljes egészében - két utca kivételével- szegregátumból áll.

Magyar Református Szeretetszolgálat települési szociális települési diagnózisa alapján Tiszakarádon jegyzői kérdőív szerint 5 szegregátum van.

A szegregátumok utcái: Dankó Pista, Zalka Máté, Diófa út, Engels Frigyes, Ady Endre, és Bem József.

Szegregátumok elhelyezkedése a Lechner Tudásközpont adatbázisa alapján:

A szegregátumok jól megközelíthetők, a közszolgáltatásokhoz az itt élők is hozzájuthatnak. Az itt lévő lakások állapota általánosságban véve leromlott, sok esetben elhanyagolt. A szegregátumokban 488 lakos él 122 házban, 138 háztartásban.

A házak közül 100 házban található vezetékes víz, 85 ház van rákötve a csatornahálózatra, az áramszolgáltatás hivatalosan 122 házban, vezetékes gáz 15 lakásban van bevezetve. A fűtést általában fával oldják meg, a főzést masinán, illetőleg palackos gáz segítségével. A jegyzői kérdőív alapján mindegyik szegregátum útja aszfaltos, egyetlen szegregátum van, amelyik 1 km-res körzetében nem érhető el a tömegközlekedés. A szegregátumok a településen belül helyezkednek el.

Lakosság száma szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011) 1310, ami a 2250 fős teljes lakosságszámhoz viszonyítva 58%. A szegregátumban élők lakosságszámánál ugyanez az érték található a 2011-es KSH adatokban.

Lakásszám a szegregátumban 460, Lakásszám szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt 556.

A szegényréteg szétszóródott a településen.

A Zalkó Máté u. és Dankó István utcában csak roma származásúak élnek.

Itt korábban nagy problémát jelentett, hogy kinti illemhellyel sem rendelkeztek az itt élők.

A rosszabbhelyzetű családokat érinti a többgenerációs együttélés az önkormányzat tapasztalatai alapján.

Az ingatlanok állapotával kapcsolatban a következők kerültek említésre:

A szocpolos ingatlanok állapota rendkívül rossz.

Ingatlanárak árák alakulása a településen:

A telepen: 500.000Ft-2-3 millió Ft-ig terjednek.

A településen a legdrágább ingatlan is maximum 4-5 millió Ft.

Ingatlanvásárlás a településen CSOK vagy családi segítséggel történik.

A CSOK megjelenésével megnövekedett a házasságkötések száma az itt élők körében.

A szakemberek véleménye szerint a legfontosabb lenne az itt élő családok pénzügyi tudatosságának fejlesztése.

Elvándorlás tekintetében azok, akik továbbtanulnak, már nem költöznek vissza a településre.

Itt is megfigyelhető, hogy a Facebook alkalmazás segítségével a párválasztás lehetőségei kibővültek. Ennek köszönhetően el és be is költöznek a településre.

A fejezet célja, fő következtetései

Következtetés a településre jellemző területi szegregáció jellegének és mértékének tekintetében:

- a településen belül a szegregált részek a település nagyobb részét teszik ki;

1.3 Lakhatással kapcsolatos fejlesztések (fél oldal)

A fejezet tartalma

A településen történt lakhatással kapcsolatos fejlesztések, amelyeket az elmúlt 10-15 évben valósítottak meg, külön hangsúllyal a 2014-2021 uniós programozási időszak EFOP telepprogramjára, esetleg az előző időszak TÁMOP telepprogramjára. A megvalósított programok eredményei (új, felújított lakások, bérlakások elosztásának módszere: milyen célcsoportoknak, milyen kiválasztással). A lakhatási körülmények javítását célzó szoft programokkal kapcsolatos vélemények feltárása is szükséges.

A településen megvalósult EFOP telepprogram.

Idén tavasszal záródott le a program.

A jegyző ösztönzésére valósult meg ez a lehetőség. A polgármester fenntartásokkal kezelte a program adta lehetőségeket.

Aggálya, hogy rövid időn belül leamortizálják az ingatlanokat a lakáspályázatot sikeresen elnyerő lakók.

A pályázat az 5 szegregátumból csak kettőt érintett.

1.szegregátum: Nagyhomok

2. szegregátum: „Szögvég”: Ady és Táncsics utca.

A program keretein belül 8 ingatlan került felújításra, ebből 5 lakóingatlan.

Az ingatlanok méretei eltérnek, így az albérleti díjak is különbözőek: 300Ft/m².

(15-20 ezer Ft-ot jelent havonta háztartásonként)

A program 150-160 fővel valósult meg. 3 szociális munkás kísérte figyelemmel a programban résztvevő családok életét.

Az alábbi képzések valósultak meg: (10-12 fős csoportokban)

- digitális írásoktatás
- tisztítástechnológus
- betanított szociális segítő
- növénytermesztés

A fejezet fő következtetései

Az önkormányzat pozitívan áll hozzá a jövőbeli hasonló célú fejlesztésekhez.

1.4 Az önkormányzat perspektívája és szerepvállalási készsége a programban (fél oldal)

A fejezet tartalma

Együttműködő, nem együttműködő, mennyire támogatja a településen belüli mobilizációt (szegregátumból kifelé, ha releváns) illetve a településről történő kifelé mobilizáció blokkolásához fűződik-e valamilyen érdeke? (pl. gyerekszám csökkenése a helyi intézmények működése miatt kockázatos, településüzemeltetéshez kapcsolódó közmunka, egyéb függőségi rendszerek)

Az önkormányzat együttműködő a bérlakásfejlesztés kapcsán, a településen belüli mobilizáció ellen nem fejtett ki ellenérzést. A szegregátumok a településen belül helyezkednek el.

Az EFOP telepprogramot is egy lehetőségként kezelték, a polgármester a jegyzővel együttműködve nyitott minden olyan lehetőségre, ami a település számára fejlődést hozhat.

A Polgármester egyedüli félelme, hogy a bérlakások hamar leamortizálódnak.

A fejezet fő következtetései

Következtetések az önkormányzat együttműködési készségét illetően:

- a bérlakásfejlesztéseket támogatja, a lakáskörülmények javításának és a településfejlesztésnek az eszközét látja benne.

2 A lakosság helyzete (1-1,5 oldal)

A fejezet tartalma

*Foglalkoztatottság és jövedelmek szintje a célcsoport tekintetében: milyen típusú munkákat végeznek (közfoglalkoztatottság, alkalmi/idénymunkák, hetelés, stb.), milyen jövedelemért, ezekben körülbelül hány fő érintett. Legfőbb szociális problémák (élethelyzetek, devianciák, eladósodottság, uzsora, perspektívák, mely szolgáltatásokhoz nem férnek hozzá, nem megfelelő minőségű szolgáltatások). **Családok szociális helyzetük szerinti besorolása.***

Szociális problémák:

- A célcsoportot a nagyarányú aluliskolázottság jellemzi.
- A korai gyermekvállalást, ami esetenként 14-15 éves kortól is megfigyelhető. Ennek kapcsán szülői kompetenciájuk fejletlen.

A helyi szakemberek a ráhagyásos nevelési forma jegyeit tapasztalják.

Egészségügyi problémaként a fejtetvességet emelték ki:

az a tapasztalat, hogy a fő problémát az újra fertőződés okozza. A szülő nem viszi végig a kezelést. Továbbá megemlítsére került a gyakori lakásban történő dohányzás.

A programban dolgozó FAGYI-s munkatárs is megosztotta az általa tapasztaltakat.

Jelenleg 24 családdal dolgoznak.

Az általuk ismert családok esetében a vállalt gyermekszám: 3

A családtervezés kapcsán elmondta, hogy sem védekezést, sem a spirált nem preferálják a településen élő hölgyek.

A védőnő számára későn jelzik a várandóságot. Több esetben előfordult, hogy 20 hetesen jelentkezett az édesanya védőnői tanácsadásra.

Az édesanyák gyermeknevelési szokásait nehéz formálni az itt dolgozó szakembereknek.

Régi szokások-hagyományok dominálnak, amik családi mintákon keresztül öröklődtek.

Két családtípust tudnak megkülönböztetni a jelenlét ponton dolgozók:

Jobb módú családok:

Itt a családok rendelkeznek munkahellyel. Az apuka „hetelős” vagy idénymunkát vállal. Ezekben az esetekben vagy feketén vagy napi bejelentéssel foglalkoztatják őket.

Lakókörnyezetük rendezett.

Rosszabb helyzetben lévő családok:

A különböző segélyezési formákon kívül nincs egyéb bevétele a családnak. Apuka sem dolgozik. Elhanyagolt körülmények jellemzik az ezen csoportba tartozó családokat.

A fejezet következtetése

Családtípus : 800	Családok száma
<p><u>Teljes nyomorban élő családok:</u> hosszabb távon is intenzív segítségre szoruló, alapvetően nincs munkaképes tagja a családnak, a család súlyos problémákkal küzd, tartós betegség/szenvedély-/mentális betegség jelen van. Teljes nyomorban élő család, akár magasfokú eladósodottság is jellemzi a családot. Ha van gyermek a családban, szülői kompetencia súlyosabb hiánya jelenik meg.</p>	<p>0</p> <p>Interjú-Jegyző:</p> <p>A jelzőrendszer jól működik a településen. Az önkormányzat igyekszik mindenkinek segíteni.</p>
<p><u>Minimális önfenntartó képességgel rendelkező családok:</u> megélhetési gondokkal küzdő család, de van olyan tagja, aki valamilyen szintű munkát végez, akár alkalmi/idénymunkát, akár közfoglalkoztatásban vesz részt. A gyerekekről alapvetően gondoskodnak. Fejleszthető a család munkaerőpiaci részvétele.</p>	<p>700</p>
<p><u>Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok:</u> viszonylag rendszeres munkával és jövedelemmel rendelkező család, ami nem feltétlenül jelent bejelentett munkából származik. Kiegyensúlyozottabb, rendszeres életvitellel rendelkeznek. Gyermeknevelési kompetenciáik viszonylag jók. Munkaerőpiaci részvétel fejlesztésére itt is szükség lehet.</p>	<p>100</p>

3 A lakásállomány helyzete (1-1,5 oldal)

A fejezet tartalma

Épületek állapota, az életveszélyes, illetve kritikus állapotú házak számossága, aránya a településen, illetve a szegregátum(ok)ban. Tulajdonviszonyok elsősorban a segítségre szoruló családok körében (legális tulajdonviszonyok, mennyire jellemző albérlet, uzsora bérlet, szívességi lakáshasználat), ezek mértékének becslése. Lakósűrűségi viszonyok vizsgálata (a statisztikai adatok és a valós helyzet összevetése). Üres ingatlanok, illetve megvásárolható ingatlanok (ház, telek) száma (kapcsolódóan az üres ingatlanok tulajdonosi viszonyai, tehermentesek-e, ténylegesen megvásárolhatók-e).

Az önkormányzat közigazgatási területén lévő lakásállomány –a hivatalos számadatok hiába nem mutatják – csökken. Ez annak tudható be, hogy a régi házakat nem újítták fel, azok tönkrementek, így lakhatatlanná válnak. Jelenleg a lakóingatlanok száma 731.

A településen vannak komfort nélküli lakóházak, illetve leromlott állapotú házak, amelyekben élnek. A 2019-es KSH adatok 901 háztartást mutatnak. WC nélküli lakások száma 251.

A hajléktalanság nem jellemző a településen.

Lakásszám a szegregátumban 460, Lakásszám szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt 551.

A szegregátumokban a házak közül 100 házban található vezetékes víz, 85 ház van rákötve a csatornahálózatra, az áramszolgáltatás hivatalosan 122 házban, vezetékes gáz 15 lakásban van bevezetve. A fűtést általában fával oldják meg, a főzést masinán, illetőleg palackos gáz segítségével.

A jegyzői kérdőív alapján mindegyik szegregátum útja aszfaltos, egyetlen szegregátum van, amelyik 1 km-res körzetében nem érhető el a tömegközlekedés. A szegregátumok a településen belül helyezkednek el.

A szocpolos ingatlanok állapota rossz.

A „CS”-s lakások a '70-es években épültek, már csak az alapja van meg. Ennek összetétele szilikát volt.

A régi parasztházak vályog-sárból -, az újabb építésűek téglából épültek.

A Jegyző Úr tapasztalata az, hogy a hivatalos ügymenet kimarad a lakásvásárlás során, a családok már nem mennek el ügyvédhez. Több esetben előfordult, hogy a lakosok azzal a szándékkal keresték meg, hogy a közejegyző feladatát betöltve, tegyen hivatalossá egy-egy szükséges dokumentumot.

Azonban **a CSOK megjelenésével a hivatalos úton való ügyintézések száma megnövekedett.**

A telepi lakásokból 10/8 terhelt.

Sok esetben a nagy összegű végrehajtások miatt a hagyatéki eljárás után az örökösök lemondanak az ingatlanról.

Az önkormányzat tudomására jutott, hogy a családok számára „megelőlegezik” a CSOK-ot, ha az 1 éves munkaviszonyt, mint feltétel nem sikerült teljesíteni a hitelfelvétel pillanatában.

Ennek menete: az a személy, aki ezt megelőlegezi, részletfizetés lehetőségét kínálja föl, majd miután a teljes összeg kifizetésre került, a család nevére kerül az ingatlan.

Krízis lakással nem rendelkezik az önkormányzat.

Az <https://ingatlan.com> oldalán jelenleg 6 eladó ingatlan található Tiszakarádön. Ebből kettő ingatlan Nagyhomokon, ami szintén a településhez tartozik.

Az eladási ár 3millió Ft-8millió Ft-ig terjed. Ebből 4db összkomfortos.

A fejezet célja, fő következtetései

Lakástípusok (a lakott lakások tekintetében): 800 ingatlan	Lakások száma
életveszélyes házak	0- Önkormányzat 14- a Jelenlét ponton dolgozók szerint
jelenleg nem életveszélyes, de kritikus állapotú házak, amelyeket nem érdemes felújítani	10
nem életveszélyes, de rossz állapotú házak, amelyek felújítással még egy időre lakhatóvá tehetők (kb. 10 év),	70
jobb állagú házak, amiket érdemes modernizálni	720

4 A lakhatási beavatkozási terv

4.1 A lakhatási szegénység fő problémái (1 oldal)

A fejezet tartalma

Legfőbb lakhatási problémák és azok statisztikai adatok és becslések alapján való nagyságrendjének összegzése a szegregációt, a közmű ellátottságot (közmű elérhetősége, közműszolgáltatásokból kikapcsolt lakások), a lakásállomány javítását, a tulajdonviszonyok rendezetlenségét, az eladósodottság problémáit is érintve.

Település térségi pozíciója:

A közelben vannak gazdasággal rendelkező városok:

Közelebbi város a 20 km-re fekvő Cigánd, a 25 km-re fekvő Sárospatak, míg Sátoraljaújhely 30 km-re található a településtől.

A közösségi közlekedést tekintve a településről hajnaltól estig 7 helyközi buszjárat érhető el a településen: 1 reggel Sátoraljaújhelyre, 1 Kisvárdára - ezzel Cigándra is el lehet jutni - és 5 Sárospatakra. Visszafelé pedig 6 busz közlekedik, ebből 5 Sárospatakról és 1 Sátoraljaújhelyből.

A település társadalmi összetétele gettósodó település típusba tartozik.

A településen öt szegregátum található.

A szegregátumok jól megközelíthetők, a közszolgáltatásokhoz az itt élők is hozzájuthatnak. Az itt lévő lakások állapota általánosságban véve leromlott, sok esetben elhanyagolt. A szegregátumokban 488 lakos él 122 házban, 138 háztartásban.

A házak közül 100 házban található vezetékes víz, 85 ház van rákötve a csatornahálózatra, az áramszolgáltatás hivatalosan 122 házban, vezetékes gáz 15 lakásban van bevezetve.

A szegregátumok a településen belül helyezkednek el.

Lakosság száma szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011) 1310, ami a 2250 fős teljes lakosságszámhoz viszonyítva 58%. A szegregátumban élők lakosságszámánál ugyanez az érték található a 2011-es KSH adatokban.

Lakásszám a szegregátumban 460, Lakásszám szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt 556.

Önkormányzat hozzáállása a bérlakásfejlesztési programhoz:

A bérlakásfejlesztéseket támogatja, a lakáskörülmények javításának és a településfejlesztésnek az eszközét látja benne.

Az önkormányzatnak 5 bérlakása van, mind az 5 az EFOP telepprogram keretében épült a falu integrált részén.

A túlsúfolt lakóházak:

A rosszabbhelyzetű családokat érinti a többgenerációs együttélés, elsősorban a szívességi lakáshasználó fiatal gyerekes családok körében van igény a költözésre.

Lakóépületek fizikai állapota:

A helyi szakemberek célcsoportjában tartozó családok ingatlanainak állapotára jellemző, hogy a tetőszerkezet megrongálódott, a tűzfal állapota rossz.

A nyílászárókban nincs üveg. Az ingatlanok nem rendelkeznek fürdővel, -vízbevezetéssel.

Család-lakáshelyzet mátrix: elsősorban a segítségre szoruló családokra koncentrálva

Családtípusok Lakástípusok	Teljes nyomorban élő családok	Minimális öfenntartási képességgel rendelkező családok	Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok	Adott lakástípusban a család helyzete szerint beazonosított családok száma összesen	Az adott lakástípusba tartozó családok száma összesen
azonnali életveszélyt jelentő lakás	0	14		14	14
rossz lakásállag, még nem életveszély, de nem érdemes rajta semmit csinálni	0	10		10	10
nagyon rossz állagú, de valami felújítással még egy ideig lakhatóvá tehető (5-10 év)	0	70		70	70
olyan lakás, amit érdemes felújítani, modernizálni	0		100	100	720
Adott családtípusban a lakhatási helyzet szerint beazonosított családok száma összesen	0				
Az adott családtípusba tartozó családok száma összesen	0	700	100	194	800 ingatlan 814 család (JP)

4.2 Fő beavatkozási irányok kijelölése és prioritizálási szintek leírása (2 oldal)

A fejezet a feltárt problémák mentén megfogalmazza a lakhatási szegénységet enyhítő beavatkozások körét és a szükségletek alapján mutatkozó nagyságrendjét függetlenül attól, hogy jelenleg melyik beavatkozáshoz milyen szintű forrás áll rendelkezésre. A beavatkozások tehát diagnózis alapúak és nem csak az RRF által lehetővé tett intézkedésekre koncentrálnak, hanem mindazokra, amelyek a helyi szükségletfeltárás alapján elengedhetetlennek mutatkoznak a lakhatási problémák csökkentése érdekében. A beavatkozások kialakításánál érvényesíteni kell a beavatkozások egymásra épülésének szemléletét, tehát meg kell fogalmazni azokat a szoft programokat is, melyek a megalapozzák a lakhatás fizikai körülményeit javító beruházásokat.

A lakhatási viszonyok javítását célzó beavatkozások megalapozása érdekében az alábbi beavatkozások szükségesek:

- **Eladósodottság kezelésének kiterjesztése:**
Fokozatosan fel kell mérni, hogy hány család érintett az eladósodottság problémájában, illetve közülük potenciálisan hány tehető együttműködővé.
- **Tulajdoni jogviszonyok rendezése:** szükséges megkezdeni a jogviszonyok rendezését, ezzel kapcsolatban jogi tanácsadást kell nyújtani a családoknak. Először azokra a családokra kell koncentrálni, melyek potenciálisan bevonhatóak a lakhatási programokba, de a tulajdonviszonyok rendezetlensége ennek akadályát jelenti.
- **Foglalkoztatás javítását célzó program:** a munkaerőpiaci mentor tevékenységére támaszkodva a lakhatási programokba potenciálisan bevonható családokra kell koncentrálni.

Lakhatási programok:

- A **közműszolgáltatásokba való be-, visszakapcsolás** támogatása elsősorban a víz-és az áramszolgáltatás tekintetében. Az áramszolgáltatás esetében előrefizetős villanyóra felszerelése. A házak közül 100 házban található vezetékes víz, 85 ház van rákötve a csatornahálózatra, az áramszolgáltatás hivatalosan 122 házban, vezetékes gáz 15 lakásban van bevezetve. Lakásszám a szegregátumban 460, Lakásszám szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt 556.

Bérlakásfejlesztés tekintetében:

- **Krízislakások kialakítása:** szükséges a településen néhány olyan krízislakás kialakítása, ahová az életveszélyes lakhatási helyzet és súlyos családi konfliktusok esetén családok elhelyezhetőek. **A Jelenlét pont dolgozói 14 életveszélyes ingatlant jelöltek meg a településen.**
- **Bérlakások kialakítása a településen belül mobilizálható családoknak:**

a viszonylag jobb jövedelmi helyzetű, rendszerezett életvitellel rendelkező családok lehetnek az elsődleges célcsoport, köztük is azok a fiatal családok, akik szüleiéknél túlszűfolt lakásban élnek.

- **Más településen kialakított bérlakásokba történő mobilizálás:**
ennek célcsoportja olyan családok lehetnek, akik rendelkeznek rendszeres, elsősorban bejelentett munkával, vagy hajlandók és képesek ebbe az irányba elmozdulni. Jelenleg több olyan Kft. működik a településen, ami helyben biztosít munkalehetőséget és állandó bevételt a családok számára. Ez kb. 120 főt jelent.

4.3 Bérlakásfejlesztés beavatkozási terve (3-4 oldal)

Ez a fejezet már „csak” a bérlakásprogramra fókuszál és annak nagyságrendjének, céljainak és célcsoportjainak, illetve javasolt megoldási modelljének konkretizálását szolgálja. A fejlesztések nagyságrendjét a feltárt szükségletekből kiindulva kell meghatározni. A szükséglet alapján meghatározott fejlesztések nagyságrendjét a Kézikönyvben meghatározott szempontok szerint lehet korrigálni.

A bérlakásfejlesztés nagyságrendjét helyben módosító tényezők:

település közlekedési összeköttetései	rossznak mondható
helyi gazdaság fejlesztését szolgáló beruházások megléte	nagyobb és kisebb vállalkozások egyaránt
helyben elérhető eladó és felújítható ingatlanok köre	alacsony
közműinfrastruktúra	közművesített a település
megvásárlandó ingatlanok tulajdonviszonyai	rendezett
uzsora	nincs jelen
iskola, szociális szolgáltatások elérhetősége	óvoda, iskola van, a bölcsőde is hamarosan megnyitja kapuit
szegregátumok relatív mérete a településen	gettósodó település

A bérlakásfejlesztés településhatáron kívülre történő mobilizálás nagyságrendjét módosító tényezők:

településvezetés érdekelt a lakosság megtartásában	igen
konfliktusok a küldő és befogadó települések között (családi szint)	nincs
ellenállás a fogadó településeken a roma családok ellen	nem ismert
szegregátumok potenciális áthelyeződése a fogadó településen	nem ismert
helyi növekedés centrum (munkahely konkrét település)	Sárospatak, Sátoraljaújhely
családok társadalmi kapcsolatrendszerének összetétele	szoros
céltelepülés árszínvonala (alacsony, magas)	jelentősebben magas mint Tiszakarádon

A ténylegesen megvalósítható bérlakásfejlesztések megbecslése:

Bérlakásfejlesztések:

A potenciális célcsoporti körből a megvalósító szervezet szerint csak olyan családok tudnak ténylegesen élni a bérlakásfejlesztések adta lehetőséggel, akik megfelelően ösztönöztek és együttműködőek, illetve van esély arra, hogy az azzá tehető, továbbá rendszeres munkával és viszonylag magasabb jövedelemmel rendelkeznek. Figyelembe véve a 4 éves megvalósítási időszakot (a terv elkészítéséhez képest), az alábbi nagyságrendek vállalása lehet reális:

- településen belüli mobilizáció: teljes időszakban 5 család, ami egyben **5 bérlakás létrehozását jelenti a településen**

Indoklás:

Az előzetes felméréseket, valamint interjúkat összevetve, a térségben dolgozó valamennyi szakember véleményére alapozva született a döntés.

A 2022.-ben lezáródó EFOP telepprogramnak köszönhetően 5 bérlakással már rendelkezik a település.

A Jelenlét ponton dolgozó szakemberek egybehangzó véleménye az, hogy a pénzügyi tudatossága még nem kifejezett a településen élőknek. Nagyfokú szociális munkát igényel.

Így a korábbi ajánlás helyett 5 bérlakás telepítést javasolják.

Bérlakás beavatkozások tervezését segítő mátrix: igények és lehetőségek szerint kialakítható megoldás típusok

	Településen belül meglévő lakás	Új lakásépítés településen	Mobilizáció (településen kívüli lakás)	Összesen
Lakottan veszi meg a program a család lakását és felújítja (a család benne marad)				
Üres lakást vesz a program				
A létrehozott bérlakásba olyan család költözik, akinek a megszűnt a lakhatása (lebontják, kilakoltatták)				
Túlszűfolt lakásból szétköltöző család költözik be	5			
Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, de a program nem veszi meg a lakást				
Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, és a program megveszi a megüresedett lakást				
Összesen				5

4.4 Opcionális kiegészítő fejezet

Amennyiben a beavatkozási terv megvalósításában fontos további szervezeti együttműködés, vagy olyan, kifejezetten a településre jellemző kockázatok társulnak hozzá, amelyeket a fenti tematikus fejezetekben nem lehetett körbejárni azt ebben a kiegészítő fejezetben lehet megtenni.